

AB 2030 BİYOÇEŞİTLİLİK STRATEJİSİ

20 Mayıs 2020, Brüksel

Akdeniz İhracatçı Birlikleri

Not: İşbu strateji, AKİB Ar-Ge ve Eğitim Şubesinde Türkçe'ye tercüme edilmiştir. Herhangi bir çelişki durumunda İngilizce metin esas alınmalıdır.

1. BİYOÇEŞİTLİLİK – ACİL EYLEM İHTİYACI

Dünyanın büyük yağmur ormanlarından küçük park ve bahçelere, mavi balinadan mikroskopik mantara kadar biyoçeşitlilik, dünyadaki yaşamın sıradışı bir çeşididir. İnsanlar olarak bizler bu yaşam ağının bir parçasıyız ve tamamıyla ona bağımlıyız: yediğimiz yiyeceği verir, içtiğimiz suyu süzer, soluduğumuz havayı sağlar. Doğa, fiziksel ve zihinsel sağlığımız için önemli olduğu kadar toplumumuzun küresel değişikliklerle, sağlık tehditleriyle ve felaketlerle başa çıkma yetisi için de önemlidir. **Yaşamımızda doğaya ihtiyacımız vardır.**

Toplumların sağlıklı ve dirençli olmaları, doğaya ihtiyacı olan alanı vermelerine bağlıdır. Son dönemde yaşanan COVID-19 pandemisi, doğayı koruma ve iyileştirme ihtiyacını en ivedi şey haline getirmiştir. Pandemi, kendi sağlığımızla ekosistemlerin sağlığı arasında bağlantı olduğuna dair farkındalık yaratmaktadır. Dünyanın sınırlarını aşmayan sürdürülebilir tedarik zincirleri ve tüketim modelleri ihtiyacını göstermektedir. Bulaşıcı hastalıkların ortaya çıkma ve yayılma riskinin doğa yok edildikçe arttığı gerçeğini yansıtmaktadır¹. **Felaketlere karşı direncimizin artırılması ve gelecek felaketlerin ortaya çıkmasını ve yayılmasını engellemek için biyoçeşitliliğin korunması ve iyileştirilmesi, ekosistemlerin iyi bir şekilde fonksiyonlarını yerine getiriyor olması bu yüzden elzemdir.**

Doğanın korunmasına ve iyileştirilmesine yatırım yapılması, Avrupa'nın COVID-19 krizinden ekonomik olarak toparlanması için de çok önemli olacaktır. Ekonomiyi yeniden başlatırken geride kalmamak ve önceki zararlı alışkanlıklara geri dönmek son derece önemlidir. AB'nin büyüme stratejisi olan Avrupa Yeşil Mutabakatı, ekonominin insanlara ve toplumlara hizmet etmesini sağlayarak ve doğaya aldığından daha fazlasını vererek toparlanmamızda pusulamız olacaktır. İş dünyasında biyoçeşitlilik daha çetindir. Endüstri ve şirketler, özellikle tıbbi ilaç üretiminde önemli bir girdi olarak genlere, türlere ve ekosistem hizmetlerine dayanmaktadır. Küresel GSYİH'nin yarısından fazlası doğaya ve onun sağladığı hizmetlere dayanmaktadır (özellikle 3 önemli sektör-inşaat, tarım ve gıda-içecek)².

Bioçeşitliliğin korunması, ekonominin pek çok sektörüne ekonomik kazançlar sağlama potansiyeline sahiptir. Örneğin, sahildeki sulak alanların korunması, sel felaketinin sebep olduğu kayıpları azaltarak sigortacılık sektörüne yıllık 50 milyar avro tasarruf sağlarken deniz stoklarının korunması, deniz ürünleri sektörünün yıllık karını 49 milyar avrodan fazla bir miktarda artırmaktadır³. Dünyada kalan vahşi doğanın korunması için etkin küresel programların genel fayda/maliyet oranının en az 100'e 1 olması tahmin edilmektedir⁴. Karbonca zengin habitatların ve çevre dostu tarımın iyileştirilmesi de dâhil olmak üzere **doğal sermaye yatırımı**, yüksek ekonomik çarpan ve olumlu iklim etkisi sunan en önemli beş mali toparlanma politikaları arasında kabul edilmektedir⁵. Toparlanma sürecinde refah, sürdürülebilirlik ve direnç sağlaması açısından bu potansiyelin kullanılması AB için önemli olacaktır.

¹ Intergovernmental science-policy Platform for Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) (2019), [Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services](#), pp. 12-13, A.2.

² World Economic Forum (2020), [Nature Risk Rising: Why the Crisis Engulfing Nature Matters for Business and the Economy](#).

³ Barbier et al. (2018), [How to pay for saving biodiversity](#).

⁴ Balmford et al. (2002), [Economic reasons for conserving wild nature](#).

⁵ Hepburn et al. (2020), [Will COVID-19 fiscal recovery packages accelerate or retard progress on climate change?](#), Smith School Working Paper 20-02.

Biyçeşitlilik, **AB'nin ve küresel gıda güvenliğinin** sağlanması için de önemlidir. Biyçeşitliliğin yok olması, gıda güvenliğimizi ve beslenmemizi riske atarak gıda sistemlerimizi⁶ tehdit etmektedir. Biyçeşitlilik, sağlıklı ve besin değeri yüksek bir beslenme düzeninin de temellerini oluşturmaktadır ve kırsal kesimin geçim kaynaklarını ve tarımsal verimliliği arttırmaktadır⁷. Örneğin; dünyadaki gıda çeşitlerinin %75'ten fazlası, hayvan tozlaşmasına muhtaçtır⁸.

Ahlaki, ekonomik ve çevresel açıdan acil bir zorunluluk olmasına rağmen **doğa kriz halindedir**. Biyçeşitliliğin yok olmasına sebep olan beş ana faktör⁹- kara ve denizlerin kullanımındaki değişiklikler, aşırı kullanım, iklim değişikliği, kirlilik ve istilacı yabancı türler- doğayı hızlı bir şekilde yok etmektedir. Bu değişiklikleri günlük hayatımızda da gözlemleyebiliyoruz: yeşil alanlarda beton binalar yükseliyor, gözlerimizin önünde vahşi yaşam yok oluyor ve insanlık tarihinde daha önce görülmemiş şekilde daha fazla tür yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor. Son kırk yıl içerisinde dünyadaki vahşi yaşam nüfusu, insan faaliyetleri yüzünden %60 oranında azalmıştır¹⁰. Dünyadaki yüzeyle dörtte üçü üzerinde değişiklik yapılmış¹¹ ve doğa dünya üzerinde çok daha küçük bir alana sıkıştırılmıştır.

Biyçeşitlilik kriziyle iklim krizi yapı olarak birbirine bağlıdır. Doğanın yok edilmesi ve sürdürülebilir olmayan bir şekilde kullanımı iklim değişikliğinin ana sebepleriyle iklim değişikliği; kuraklık, sel ve yangınlarla doğal yaşamın yok edilmesini hızlandırmaktadır. Nasıl krizler birbirleriyle bağlantılıysa çözümleri de birbirine bağlıdır. **Doğa, iklim değişikliğiyle mücadelede en önemli ittifaktır**¹². Doğa, iklimi düzene sokar; sulak alanların, turbalık alanların ve kıyı ekosisteminin korunması ve iyileştirilmesi, deniz alanlarının, ormanların, çayırların ve tarım alanlarının sürdürülebilir şekilde yönetilmesi gibi doğa temelli çözümler¹³, emisyon azaltımı ve iklim adaptasyonu için elzem olacaktır. Ağaç dikilmesi ve yeşil altyapının kurulması, kentsel alanların soğutulmasına yardım edecek ve doğal felaketlerin etkisini hafifletecektir.

Biyçeşitliliğin yok olması ve ekosistemin çökmesi, insalığın önümüzdeki on yıl içerisinde karşılaşacağı en önemli tehditlerden birisidir¹⁴. Ekonomimizin temellerini de tehdit etmektedir, aksiyon alınmamasının maliyeti yüksektir ve yükselmeye de devam etmesi tahmin edilmektedir¹⁵. 1997-2011 yılları arasında ekosistem hizmetlerinde arazi örtüsünün değişmesi nedeniyle dünya yılda tahmini 3,5-18,5 trilyon avro, arazi bozulması yüzünden de yılda tahmini 5,5-10,5 trilyon avro kaybetmiştir. Bilhassa; biyçeşitliliğin yok olması, mahsül veriminde ve tutulan balıklarda azalmaya, su taşkınları ve diğer felaketler yüzünden yaşanan ekonomik kaybın artmasına ve tıbbi ilaçlar için potansiyel yeni kaynakların kaybedilmesine sebep olmaktadır¹⁶.

⁶ World Economic Forum (2020), [The Global Risks Report 2020](#).

⁷ Food and Agriculture Organization (2019), [State of the World's Biodiversity for Food and Agriculture](#).

⁸ IPBES (2019), [Summary for policymakers](#), p. 3, A1.

⁹ IPBES (2019), [Summary for policymakers](#), pp. 17-19, B.10-B.14; European Environment Agency (2019), [The European environment – state and outlook 2020](#).

¹⁰ World Wildlife Fund (2018), [Living Planet Report - 2018: Aiming Higher](#).

¹¹ IPBES (2019), [Summary for policymakers](#), p. 4, A4.

¹² Idem.

¹³ <https://ec.europa.eu/research/environment/index.cfm?pg=nbs>

¹⁴ World Economic Forum (2020), [The Global Risks Report 2020](#).

¹⁵ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2019), [Biodiversity: Finance and the Economic and Business Case for Action](#).

¹⁶ Idem.

AB, biyoçeşitlilik kaybını tam tersine çevirmek için azim göstermeye, aksiyon olarak ve örnek olarak dünyaya liderlik etmeye ve 15. Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Taraflar Konferansında hayatımızı değiştirecek bir 2020 sonrası küresel çerçeve konusunda uzlaşıp bu çerçevenin kabul edilmesine yardımcı olmaya hazırdır. Bunun da **2050 yılına kadar dünyanın bütün ekosistemlerinin iyileştirilmesini, dirençli hale getirilmesini ve doğru düzgün korunmasını sağlayacak** ana hedef üzerine inşa edilmesi gerekmektedir. Dünyanın, doğaya aldığından daha fazlasını vermek için net-kazan prensibine kendisini adanması gerekmektedir. Bunun bir parçası olarak; hiçbir türün insan faaliyetleri yüzünden neslinin tükenmemesi, önlenemediği durumlarda ise asgari düzeyde tutulmasını dünya temin etmelidir.

Bu strateji, Avrupa'nın bunu nasıl gerçekleştireceğini ortaya koymaktadır. Mihenktaş olarak; 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemiyle ve İklim Değişikliği konulu Paris Anlaşmasının hedefleriyle uyumlu olacak şekilde Avrupa'nın biyoçeşitliliğinin 2030 yılına kadar insanlık, gezegenimiz, iklimimiz ve ekonomimizin yararına olacak şekilde toparlanma yolunda ilerlemesini temin etmeyi hedeflemektedir. Biyoçeşitliliğin yok olmasına sebep olan beş ana faktörü ele almakta, boşlukları doldurmak amacıyla gelişmiş bir yönetim çerçevesini sunmakta, AB mevzuatının tam olarak uygulanmasını sağlamak ve mevcut bütün girişimleri bir araya getirmektedir. Bu strateji, bu işin ruhunu ve eyleme geçilmesini teşvik etmektedir. **Doğanın korunması ve iyileştirilmesi için düzenlemeden çok daha fazlasına ihtiyaç duyulduğu** gerçeğini gün yüzüne çıkarmaktadır. Bunun için yerel, bölgesel, ulusal ve Avrupa çapında güçlü ortaklıklarla birlikte vatandaşların, iş dünyasının, sosyal partnerlerin, araştırma ve bilgi topluluklarının harekete geçmesi gerekecektir. Bu strateji, Komisyon başkanı von der Leyen'in Politik Rehberinde ve Avrupa Yeşil Mutabakatında belirttiği hedef ve taahhütlerle uyumludur.

COVID-19 pandemisinin ortasında kabul edilen bu strateji, AB'nin toparlanma planının da temel elementi olacaktır. Hayvanlardan insanlara geçen hastalıkların patlak vermesini engellemek ve onlara karşı direnç geliştirmek için, Avrupa ekonomisinin toparlanmasını sağlamak amacıyla hızlı iş ve yatırım fırsatlarının oluşturulması için elzem olacaktır.

Bütün yeni girişim ve teklifler, Komisyon'un daha iyi düzenleme araçlarıyla desteklenecektir. Kamuoyunun görüşünün alınmasına ve çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerin belirlenmesine dayanan etki değerlendirmeleri; bütün girişimlerin en etkin ve en az külfetli şekilde amacına ulaşmasının ve "zarar verme" yeşil yeminine göre yaşamının temin edilmesine katkı sağlayacaktır.

2. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE DOĞANIN KORUNMASI VE ESKİ HALİNE GETİRİLMESİ

Doğanın korunması, habitatların ve türlerin eski haline getirilmesi için AB'nin yasal çerçeveleri, stratejileri ve eylem planları bulunmaktadır. Ancak; koruma yetersiz, restorasyon ve iyileştirme çabaları küçük ölçekli, mevzuatın uygulanması ve yürürlüğe konulması yetersiz kalmıştır¹⁷.

¹⁷ [Mid-term review of the EU Biodiversity Strategy to 2020](#) (COM(2015) 478 and SWD(2015) 187); [Fitness Check of the EU Nature Legislation \(Birds and Habitats Directives\)](#) (SWD(2016) 472); [Fitness Check of the EU Water Legislation](#) (SWD(2019) 439).

2030 yılına kadar biyoçeşitliliğin geri kazanılabilmesi amacıyla doğanın korunması ve iyileştirilmesi için adım atmamız gerekmektedir. Bu da **koruma altına alınmış alanlar ağımızın iyileştirilmesiyle ve genişletilmesiyle**, iddialı bir **AB Doğa Restorasyon Planı**'nın geliştirilmesiyle hayata geçirilmelidir.

2.1. Tutarlı bir koruma altına alınmış alanlar ağı

Koruma altına alınmış alanlarda biyoçeşitlilik daha iyidir. Ancak; yasal olarak koruma altına alınmış alanların mevcut ağı (mutlak koruma altında olanlarda da dâhil), biyoçeşitliliği koruyabilecek kadar büyük değildir. Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesinde tanımlanan hedefler, doğayı yeteri kadar korumamakta ve eski haline getirememektedir¹⁸. Küresel bir çaba gerekmektedir ve AB'nin kendisinin, doğa için daha iyisini ve daha fazlasını yapması gerekmekte ve tam olarak **tutarlı Trans-Evrupa Doğa Ağını** kurması gerekmektedir.

Koruma altına alınmış alanların genişletilmesi aynı zamanda ekonomik bir zorunluluktur. Deniz sistemleri hakkında yapılan çalışmalar, denizlerdeki koruma altına alınmış alanlara yapılacak her bir avruluk yatırımın en az 3.19 avro getirisi olacağını öngörmektedir¹⁹. Benzer şekilde, Natura 2000, yılda 200-300 milyar avro değerinde fayda sağlayacaktır²⁰. Ağın yatırım ihtiyaçlarının 500.000 ek iş sağlaması beklenmektedir²¹.

Çevremizin ve ekonomimizin iyiliği için, AB'nin COVID-19 krizinden kurtulmasını da desteklemek için doğayı daha fazla korumamız gerekmektedir. Bu anlamda, **kara alanlarının en az %30'unun, denizlerin %30'unun koruma altına alınması gerekmektedir**. Bu, günümüze kıyasla kara alanları için extra %4, deniz alanları için de %19'un asgari oranıdır²². Hedef; 2020 sonrası küresel biyoçeşitlilik çerçevesinin bir parçası olarak önerilenlerle²³ tam uyum içinde olmaktır.

Bu anlamda; yüksek biyoçeşitlilik değeri veya potansiyeli olan alanlar ayrıca dikkate alınmalıdır. Buralar, iklim değişikliğine karşı en savunmasız olan alanlardır ve mutlak koruma şeklinde ayrıca özen gösterilmesi gerekmektedir²⁴. Şu anda AB'de kara alanlarının sadece %3'ü, deniz alanlarının da %1'inden azı mutlak koruma altındadır. Bu alanları korumak için daha fazlasının yapılması gerekmektedir. Bu anlamda; korunan alanların en az üçte birinin (**AB kara alanlarının %10'unu, deniz alanlarının da %10'ununa** tekabül eden) **mutlak koruma altına alınması gerekmektedir**.

¹⁸ The global [Aichi biodiversity targets](#) are that protected areas should cover 17% on land and 10% at sea, while scientific studies' figures range from 30% to 70%. See e.g. [IPBES 2019](#).

¹⁹ Brander et al. (2015), [The benefits to people of expanding Marine Protected Areas](#).

²⁰ [Fitness Check of the EU Nature Legislation](#) (SWD(2016) 472).

²¹ Member States' Prioritised Action Frameworks 2020; Mutafoglu et al. (2017), [Natura 2000 and Jobs: Scoping Study](#).

²² Latest EU-27 statistics ([European database of nationally designated protected areas](#)) v. 2019, and [Natura 2000 dataset 'end 2018'](#). Today, 26% of the EU's land area is already protected, with 18% as part of Natura 2000 and 8% under national schemes. Of EU seas, 11% are protected, with 8% in Natura 2000 and 3% under additional national protection. To note: offshore wind projects will be possible if in compliance with relevant environmental and nature protection legislation.

²³ Zero draft of the post-2020 global biodiversity framework (CBD/WG2020/2/3), available at <https://www.cbd.int/conferences/post2020/wg2020-02/documents>.

²⁴ Strict protection does not necessarily mean the area is not accessible to humans, but leaves natural processes essentially undisturbed to respect the areas' ecological requirements.

Mutlak korumanın bir parçası olarak; **AB'nin geriye kalan bakir ve balta girmemiş ormanlarının** belirlenmesi, haritalandırılması, kontrol edilmesi ve **mutlak koruma altına alınması** son derece önemlidir²⁵. Aynı durumun küresel anlamda da desteklenmesi ve AB'nin bu aksiyonlarının dünyanın diğer bölgelerinde ormanların yok edilmesiyle sonuçlanmamasını temin etmek de önemli olacaktır. Bakir ve balta girmemiş orman ekosistemleri, önemli karbon stoklarını tutarken atmosferden karbonu uzaklaştıran en zengin orman ekosistemleridir. Turbalık, otlak, mangrov ve deniz yosunu çayırları gibi karbon bakımından zengin diğer ekosistemlerin önemli alanlarının da mutlak koruma altına alınması gerekmektedir.

Üye Devletler, ilave koruma alanlarıyla mutlak koruma alanlarının belirlenmesinden sorumlu olacaktır²⁶. Bu belirlemeler, ya Natura 2000 ağının tamamlanmasına yardımcı olmalıdır ya da ulusal koruma planları içerisinde yer almalıdır. Bütün koruma altına alınmış alanların, net olarak belirlenmiş koruma hedefleri ve önlemlerinin olması gerekmektedir. Üye Devletler ve Avrupa Çevre Ajansı ile birlikte çalışmakta olan Komisyon, 2020 yılı içerisinde mutlak korumanın tanımının ve gerekli yönetim planlaması gibi hususların da içerisinde yer aldığı, ilave alanların belirlenmesinde kullanılacak kriterleri ve rehberi yayınlacaktır. Böylelikle diğer alan-bazlı koruma önlemlerinin ve şehirlerin yeşillendirilmesi faaliyetlerinin, bahsedilen hedeflere nasıl katkı sağladığını gösterecektir.

Hedefler, AB'yi tüm olarak ele almakta ancak AB biyo-coğrafik bölgelere ve deniz havzalarına veya daha yerel seviyelere göre parçalara ayrılabilir. Her ülkenin farklı nitelik ve nicelikte biyoçeşitliliğinin olduğunu kabul ederek Üye Devletlerin hepsi, objektif ekolojik kriterler bazında **payına düşen çabayı göstermek zorunda kalacaktır**. İstisnai olarak yüksek biyoçeşitlilik değeri olduğu göz önünde bulundurularak tropik ve subtropik deniz ve kara ekosistemlerinin korunmasına ve iyileştirilmesine özellikle dikkat edilecektir.

Buna ek olarak; tam anlamıyla bağdaşık ve dirençli bir Trans- Avrupa Doğa Ağı'na sahip olabilmek için genetik izolasyonu önlemek, türlerin göç etmesine izin vermek ve sağlıklı ekosistemleri sürdürmek ve geliştirmek amacıyla **ekolojik koridorlar** kurulması önemli olacaktır. Bu bağlamda; yeşil ve mavi altyapıya²⁷ yatırımın, Üye Devletler arasında sınırlar ötesi işbirliğinin Avrupa Bölgesel İşbirliği yoluyla desteklenmesi ve teşvik edilmesi gerekmektedir.

Komisyon, 2021 yılının sonuna kadar ilave belirlemeler yapılırken kullanılacak (koruma altına alınacak alanlarla ilgili) kriterler ve rehber konusunda Üye Devletlerle uzlaşmayı hedeflemektedir. Böylelikle; Üye Devletler 2023 yılının sonuna kadar yeni koruma alanlarının yasal olarak belirlenmesi ve ekolojik koridorların entegre edilmesi hususlarında önemli miktarda ilerleme kaydetmek zorunda kalacaklardır. Bu anlamda; Komisyon, 2024 yılına kadar AB'nin 2030 hedeflerine erişme yolunda olup olmadığını veya AB mevzuatı da dâhil olmak üzere daha güçlü aksiyonlar alması gerekir gerekmediği hususunu değerlendirecektir.

²⁵ <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>; [Natura 2000 and Forests](#).

²⁶ Additional Natura 2000 designations will be implemented with support from EU funds and enforcement as appropriate.

²⁷ [Guidance on a strategic framework for further supporting the deployment of EU-level green and blue infrastructure](#) (SWD(2019) 193).

Son olarak; Denizaşırı Ülkeler ve Bölgelerde, AB çevre kurallarınca yönetilmeyen önemli biyoçeşitlilik sıcak noktaları bulunmaktadır. Komisyon, bahsedilen bu ülke ve bölgelerde eşit veya eşdeğer kuralların geliştirilmesi hususunda Üye Devletleri teşvik etmektedir.

2030 Yılına Kadar Doğanın Korunması İçin En Önemli Taahhütler;

1. AB'nin kara ve deniz alanlarının en az % 30'unun yasal olarak korunması ve ekolojik koridorların birbirine bağlanması,
2. AB'nin kalan bakir ve balta girmemiş ormanları da dâhil olmak üzere, AB'de korunan alanlarının en az üçte birinin mutlak koruma altına alınması,
3. Tüm korunan alanların etkili bir şekilde yönetilmesi, koruma hedeflerinin ve önlemlerinin net olarak tanımlanması ve doğru düzgün bir şekilde denetlenmesi

2.2. AB Doğa Restorasyon Planı: kara ve denizlerde ekosistemlerin yeniden kurulması

Sahip olduğumuz doğayı korumak, doğayı tekrar hayatımıza dâhil etmek için yeterli olmayacaktır. Biyoçeşitlilik kaybını tersine çevirmek için dünyanın, doğanın eski haline kavuşturulması konusunda çok daha azimli olması gerekmektedir. **Yeni AB Doğa Restorasyon Planı**yla Avrupa bu anlamda liderlik edecektir.

Plan, mevcut ve yeni koruma alanlarının iyileştirilmesine, bütün tabiata ve ekosisteme farklı ve dayanıklı doğanın geri getirilmesine yardımcı olacaktır. Bu da türler ve türlerin yaşam alanları üzerindeki baskının azalması ve sürdürülebilir ekosistem kullanımının temin edilmesi anlamına gelir. Aynı zamanda; doğanın iyileşmesinin desteklenmesi, toprakların kapatılmasının ve çarpık kentleşmenin sınırlandırılması ve kirlilikle ve istilacı yabancı türlerle mücadele edilmesi anlamına gelmektedir. Plan, ayrıca istihdam yaratacak, ekonomik faaliyetlerle doğanın büyümesi arasındaki uzlaşmayı sağlayacak ve uzun vadeli üretkenliğin ve doğal sermayenin değerinin korunmasına yardımcı olacaktır.

2.2.1. Doğanın iyileştirilmesi için AB yasal çerçevesinin güçlendirilmesi

Hâlihazırdaki AB mevzuatında doğanın iyileştirilmesi, Üye Devletlerden kısmen talep edilmektedir²⁸. Ancak, **uygulama ve düzenlemedeki önemli ölçüdeki boşluklar ilerlemeye engel olmaktadır**. Örneğin; Üye Devletlerin biyoçeşitlilik restorasyon planlarının olması şartı yoktur. Net veya bağlayıcı hedef ve zaman çizelgeleri, restorasyon veya ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımı konusunda tanım ve kriter yoktur. Ekosistem hizmetlerinin, sağlık veya restorasyon girişimlerinin kapsamlı bir şekilde haritandırılması, takibi veya değerlendirilmesi şartı da yoktur. Bu meseleler; mevcut mevzuatın hedeflere ulaşılmasını engelleyen uygulamadaki boşluklar yüzünden daha da büyümektedir²⁹. Daha güçlü bir yürürlük ve uygulama gerekmektedir. Kara ve denizlerde doğanın iyileştirilmesini sağlamak, AB'nin dayanıklılığını artırmak ve iklim değişikliğinin hafifletilmesine ve iklim değişikliğine

²⁸ Notably the EU [Birds Directive](#) (2009/147/EC), [Habitats Directive](#) (92/43/EEC), [Water Framework Directive](#) (2000/60/EC), [Floods Directive](#) (2007/60/EC) and [Marine Strategy Framework Directive](#) (2008/56/EC).

²⁹ See [Fitness Check of the EU Nature Legislation](#) (SWD(2016) 472) and [Fitness Check of the EU Water Legislation](#) (SWD(2019) 439). See also below, Section 3.2.

uyum sağlanmasına katkıda bulunmak amacıyla en önemli doğa temelli çözüm olarak bu strateji, iki aşamalı aksiyon önermektedir:

- Öncelikle, etki değerlendirmesine bağlı olarak Komisyon 2021 yılında yasal olarak bağlayıcı olacak AB doğa restorasyon hedefleri için bir önerge sunacaktır. Bu şekilde, özellikle karbon tutan ve depolayan ekosistemler olmak üzere bozulmuş ekosistemleri eski haline getirmeyi, doğal felaketleri engellemeyi ve azaltmayı amaçlamaktadır. Böylelikle; hedeflerin tutturulması için gereken koşullar ve en etkin önlemler belirlenecektir. Etki değerlendirmesi, ekosistemlerin iyi durumunu haritalamak, değerlendirmek ve gerçekleştirmek için AB-çapında bir metodolojinin olabirirliğine de bakacaktır. Böylelikle, iklim düzenlemesi, su düzenlemesi, toprak sağlığı, tozlaşma, felaket önleme ve felaketten korunma gibi faydalar sağlanabilecektir.
- Bu bağlamda; Komisyon Üye Devletlerden mevcut mevzuatın net tarihler verilerek uygulanma düzeylerini artırmalarını isteyecektir. Üye Devletlerden 2030 yılına kadar özellikle **koruma altındaki türlerin ve onların yaşam alanlarının statülerinde ve korunma trendlerinde herhangi bir kötüleşme yaşanmamasını** temin etmelerini isteyecektir³⁰. Buna ek olarak; Üye Devletler, şunda elverişli konumda olmayan türlerin ve yaşam alanlarının en az %30'unun bu kategoride olmalarını veya güçlü bir pozitif trend göstermelerini sağlamak zorunda kalacaktır. Komisyon ve Avrupa Çevre Ajansı; Üye Devletlere türleri ve türlerin yaşam alanlarını nasıl seçecekleri ve buraları nasıl önceliklendirecekleri konusunda 2020 yılında rehberlik edecektir.

2.2.2. Doğayı tarım alanlarına kazandırmak

Tarlalarımızın muhafızları olarak çiftçiler, biyoçeşitliliğin korunmasında önemli bir rol oynamaktadırlar. Çiftçiler, biyoçeşitlilik yok olduğunda bunun sonuçlarını ilk olarak hissedecekler veya biyoçeşitlilik eski haline getirildiğinde bundan ilk olarak faydalanacaklar arasındadırlar. Biyoçeşitlilik, çiftçilerin **bizlere güvenli, sürdürülebilir, besin değeri yüksek ve makul fiyatlı gıda** sunmalarını sağlar, çiftçilere büyümek ve gelişmek için ihtiyaç duydukları geliri sağlar. Avrupalı çiftçiler, AB'nin geleceğinin en temel parçasıdır ve Birlik genelinde pek çok topluluğun sosyal ve ekonomik merkezi olmaya devam etmelidir.

Bazı tarım uygulamaları, aynı zamanda biyoçeşitlilikteki düşüşün en temel tetikleyicilerindendir. Bu sebeple, **tam olarak sürdürülebilir uygulamalara geçişi desteklemek ve teşvik etmek** için çiftçilerle birlikte hareket etmek önemlidir. Agro-ekosistemlerin durumunun iyileştirilmesi ve çeşitliliğinin artırılması; bir taraftan organik tarım, kırsal turizm veya kırsal dinlence aktiviteleri gibi yeni iş alanları yaratırken diğer taraftan iklim değişikliğine, çevresel risklere ve sosyoekonomik şoklara karşı sektörün dayanıklılığını artıracaktır.

Doğanın ve çiftçiliğin uzun vadeli sürdürülebilirliğini desteklemek için bu strateji, eko-planları ve sonuç bazlı ödeme planlarını teşvik ederek yeni **Tarladan Sofraya Stratejisi** ve **yeni Ortak Tarım Politikası (CAP)** ile birlikte yürütülecektir. Biyoçeşitlilik ve Tarladan Sofraya Stratejilerinin uygulanması aşamasında Komisyon, gıda güvenliği ve çiftçilerin gelirleri konusunda yaşanan ilerleme ve iyileşmeleri yakından takip edecektir. Komisyon, Ortak Tarım Politikası Stratejik planlarının güçlü bir iklim ve çevre kriterlerine göre

³⁰ Habitats and species listed under the Birds and Habitats Directives.

değerlendirilmesini, hem bu stratejide hem de Tarladan Sofraya Stratejisinde ortaya konan ilgili hedefler için Üye Devletlerin net ulusal değerler koymasını sağlayacaktır. Bu planlar; hassas tarım, organik tarım, agro-ekoloji, agro-ormancılık, düşük yoğunluklu daimi otlaklar ve daha yüksek hayvan refahı standartları gibi sürdürülebilir uygulamaları da beraberinde getirmelidir.

Tarıma elverişli arazilerdeki kuşlar ve böcekler (özellikle tozlayıcılar) agro-ekosistemlerin sağlığının en temel göstergesidir ve tarımsal üretim ve gıda güvenliği için çok önemlidirler. Bu türlerin alarm seviyelerde sayılarının azalması, durdurulmalıdır. Tarladan Sofraya Stratejisinde belirtildiği üzere Komisyon, **2030 yılına kadar kimyasal pestisitlerin genel kullanımını- ve kullanımdan kaynaklanan riskleri %50 oranında** azaltmak için aksiyon alacaktır ve 2030 yılına kadar daha tehlikeli pestisitlerin kullanımını %50 oranında azaltacaktır. AB Tozlaştırıcılar girişiminin tam olarak uygulanmasıyla da desteklenmelidir³¹. 2020 yılının sonuna kadar Komisyon, bahse konu girişimi gözden geçirecek ve gerekli görülürse ilave önlemler sunacaktır. Vahşi hayvanlara, bitkilere, tozlaştırıcılara ve doğal böcek düzenleyicilere alan yaratmak için **yüksek çeşitlilik özellikleri gösteren tabiat alanlarındaki tarım arazilerinin en az %10'unun** acilen geri kazandırılması gerekmektedir. Bunlar arasında tampon şeritler, dönüşümlü veya dönüşümsüz nadasa bırakılan topraklar, çitler, meyve vermeyen ağaçlar, taraça ve göletler de vardır. Buralar, karbon tutulmasına, toprak erozyonu ve toprak fakirleşmesinin engellenmesine, havanın ve suyun süzülmesine ve iklim adaptasyonunun desteklenmesine yardımcı olur. Bunlara ek olarak; daha fazla biyoçeşitlilik daha fazla tarımsal üretim yapılmasına yardımcı olur. Üye Devletler, Tarladan Sofraya Stratejisi uyarınca özellikle CAP (Ortak Tarım Politikası) araçları ve CAP Stratejik planları yoluyla ve Habitat Direktifinin uygulanması yoluyla habitatlar arasındaki bağlantıyı sağlayabilmek amacıyla AB'nin %10'luk hedefini daha düşük bir coğrafik ölçeğe dönüştürmek zorunda kalacaklardır. Hedefe ulaşma konusundaki ilerlemeler sürekli olarak gözden geçirilecek, biyoçeşitlilik, gıda güvenliği ve çiftçilerin rekabet edebilirliği konusunda uygun olmayan etkileri azaltmak için gerekli görüldüğünce düzenlemeler yapılacaktır.

Agroekoloji, üretkenliği sürdürürken sağlıklı gıda sağlayabilir, toprak verimliliği ve biyoçeşitliliği artırabilir, gıda üretiminin ayak izini azaltabilir. Özellikle organik tarım, çiftçiler ve tüketiciler için inanılmaz bir potansiyel barındırmaktadır. Sektör, istihdam yaratmakta ve genç çiftçilerin ilgisini çekmektedir. Organik tarım, geleneksel tarıma oranla hektar başına %10-20 daha fazla iş sağlamaktadır ve tarım ürünleri için katma değer yaratmaktadır³². Bu potansiyelden azami ölçüde yararlanabilmek için **2030 yılına kadar AB'nin tarım alanlarının en az %25'inde organik tarım yapılmalıdır**. CAP önlemlerine ek olarak; Komisyon organik tarımla ilgili Eylem Planı sunacaktır, böylelikle Üye Devletlerin organik tarıma arz ve talebinin teşvik edilmesine yardımcı olunacaktır. Tanıtım kampanyaları ve yeşil kamu alımları yoluyla tüketicinin güveni de kazanılacaktır. Bu stratejide belirtilen ve Tarladan Sofraya stratejisine de uygun olacak şekilde AB-genelindeki agro-ekolojik hedeflerin uygulanmasında Üye Devletler'deki farklı başlangıç noktaları ve katedilen farklı ilerlemeler de dikkate alınacaktır.

Kırsal kalkınma kapsamında agroormancılık destek önlemlerinin anlaşılması; biyoçeşitlilik, insanlar ve doğa için çoklu fayda sağlama konusunda yüksek bir potansiyele sahip olması dolayısıyla yükseltilmelidir. Tahıl ve soylarının geleneksel çeşitlerinin kullanımının

³¹ [EU Pollinators initiative](#) (COM(2018) 395).

³² OECD (2016), [Farm Management Practices to Foster Green Growth](#).

kolaylaştırılmasıyla **genetik çeşitlilikteki** düşüş de tersine döndürülmelidir. Çeşitlendirilmiş ve besin içeriği yüksek bir beslenme düzeni sayesinde insan sağlığına da faydalar sağlayacaktır. Geleneksel tahıl çeşitlerinin korunmasına ve sürdürülebilir kullanımına katkıda bulunmak amacıyla Komisyon, bu türlerin pazarlama kurallarında da değişiklikler yapmayı planlamaktadır. Komisyon, organik tarım da dâhil olmak üzere tohum çeşitlerinin tescilinin kolaylaştırılması ve geleneksel ve yerel türlerin pazara daha kolay erişimini sağlamak amacıyla da önlemler alacaktır.

2.2.3. Arazi alımlarıyla ilgilenilmesi ve toprak ekosisteminin eski haline döndürülmesi

Toprak, bütün ekosistemler arasında en karmaşık yapıda olanıdır. Kendi içinde bir habitat; toprak verimi, besin döngüsü ve iklim düzenleme gibi ekosistem hizmetlerini düzenleyen ve kontrol eden inanılmaz çeşitte organizmanın da evidir. **Toprak, yenilenemeyen son derece önemli bir kaynaktır**, insan ve ekonomi sağlığının yanı sıra gıda ve yeni ilaçların üretimi için de vazgeçilmezdir.

AB'de toprak kötüleşmesinin bir hayli çevresel ve ekonomik sonuçları vardır. Ormansızlaştırma, aşırı otlatma, sürdürülebilir olmayan çiftçilik ve ormancılık uygulamaları gibi kötü toprak yönetimi, inşaat faaliyetleri ve arazi kapatma bu durumun en önemli sebepleri arasında yer almaktadır³³. Toprak kapama hızında son zamanlardaki azalmaya rağmen arazi alımları ve kentsel yayılma yüzünden verimli topraklar yok edilmeye devam ediliyor³⁴. İklim değişikliğiyle de birleştirilince erozyonun etkileri ve toprak organik karbon kayıpları giderek daha görünür hale gelmektedir. Çölleşme de AB'de gittikçe büyüyen bir tehlikedir³⁵.

İşte bu yüzden; **toprak verimliliğinin korunması, toprak erozyonun azaltılması ve toprak organik maddesinin artırılması** için girişimlerde bulunulması elzemdir. Bu da CAP'in bir parçası olarak sürdürülebilir toprak yönetimi uygulamalarının benimsenmesiyle gerçekleştirilmelidir. Kirlenmiş toprakların olduğu alanların belirlenmesi, bozulmuş toprakların eski haline getirilmesi, toprağın iyi ekolojik durumu için şartların belirlenmesi, iyileştirme hedeflerinin tanıtılması ve toprak kalitesinin kontrolünün iyileştirilmesi konularında önemli ilerlemeler kaydedilmesi gerekmektedir.

Daha kapsamlı bir şekilde bu meselelerle ilgilenmek ve arazi-bozunma nötrlüğü konusunda AB'nin ve uluslararası taahhütlerin yerine getirilmesine yardımcı olmak amacıyla Komisyon, **AB Toprak Tematik Stratejisini**³⁶ 2021 yılında güncelleyecektir. Komisyon'un 2021 yılında kabul edeceği **Sıfır Hava, Su ve Toprak Kirliliği Eylem Planı**, bu konuları da ele alacaktır. Toprak kapama ve kontamine terkedilmiş endüstri alanlarının ıslahı konuları, önümüzdeki Sürdürülebilir Yapıda Çevre Stratejisi'nde ele alınacaktır. **Ufuk Avrupa**³⁷ kapsamında **toprak sağlığı ve gıda alanındaki misyon**, toprak sağlığının ve fonksiyonlarının iyileştirilmesi için çözümler geliştirilmesini hedeflemektedir.

³³ European Environment Agency (2019), [EEA Signals 2019: Land and Soil in Europe](#).

³⁴ European Environment Agency and Swiss Federal Office for the Environment (FOEN) (2016), [Urban sprawl in Europe](#).

³⁵ European Court of Auditors (2018), [Combating desertification in the EU: a growing threat in need of more action](#), Special Report n°33/2018.

³⁶ [Thematic Strategy for Soil Protection](#) (COM(2006) 231).

³⁷ Horizon Europe mission area on [soil health and food](#).

2.2.4. Ormanların miktarının artırılması ve orman sağlığının ve dayanıklılığının iyileştirilmesi

Ormanlar; biyoçeşitlilik, iklim ve su regülasyonu, gıda, ilaç ve malzeme temini, karbon tutma ve depolama, toprak stabilizasyonu, hava ve suyun süzülmesi için son derece önemlidir. Dinlence ve doğa hakkında bir şeyler öğrenmek için doğal bir kaynaktır. Ormanlılar ise sürdürülebilir orman yönetiminin sağlanmasında ve ormanlardaki biyoçeşitliliğin sağlanması ve sürdürülmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

AB'nin kalan bakir ve balta girmemiş ormanlarının mutlak koruma altına alınmasına ek olarak AB, iklim değişikliğiyle birlikte artış göstermesi muhtemel olan yangın, kuraklık, zararlılar, hastalıklar ve diğer tehlikelere karşı **ormanların niteliğini, sayısını ve dayanıklılığını artırmalıdır**. İklim ve biyoçeşitlilik fonksiyonlarını sürdürmek için ormanların hepsinin sağlıklı bir durumda olması sağlanmalıdır. Daha dayanıklı ormanlar, daha dayanıklı bir ekonomiyi destekler. Döngüsel biyoekonomi için önemli olan malzeme, ürün ve hizmetlerin sağlanmasında da önemli rol oynarlar.

Bu amaçla, biyoçeşitlilik ve iklim nötr hedefleriyle uyumlu olacak şekilde Komisyon, 2021 yılında özel bir **AB Orman Stratejisi** tasarlayacaktır. İçerisinde, ekolojik ilkelere tam uyacak şekilde **AB içinde 2030 yılına kadar en az 3 milyar ek ağacın dikilmesine** ilişkin yol haritası da olacaktır. Tohumların toplanması, ekilmesi, fidelerin toprağa ekilmesi ve gelişmelerinin sağlanması gibi aşamalarda bir hayli iş imkânı yaratılacaktır. Şehirlerde ağaç dikilmesi özellikle faydalıdır. Aynı zamanda; Komisyon, AB'nin orman biyoçeşitliliğine büyük zararlar veren büyük orman yangınlarıyla müdahale edebilecek ve önleyebilecek yeterli donanımının olduğunu temin edebilmek için Üye Devletlerle birlikte hareket etmeye devam edecektir.

Biyoçeşitliliğin ve ekosistem restorasyonunun desteklenmesi için ağaçlandırma, yeniden ormanlaştırma ve ağaç dikimi CAP Stratejik Planları ve Uyum Politikası fonları aracılığıyla, teşvik edilecektir. Yeni **Avrupa Kentsel Yeşillendirme Platformu**³⁸, LIFE programı çerçevesinde kentlerdeki ağaç dikimini de kolaylaştıracaktır.

Yönetim planları kapsamındaki orman alanlarının payı, gözetim altında olan bütün kamu ormanlarını ve özel ormanlarında önemli bir kısmını kapsamına almalıdır, doğaya ve ormana yaklaşma gibi biyoçeşitlilik dostu uygulamaların artması ve daha da geliştirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla; Komisyon, biyoçeşitlilik dostu ağaçlandırma ve yeniden ormanlaştırma ve doğaya-ormana-yakınlaşma uygulamaları konusunda kılavuz hazırlayacaktır. Bu, yeni AB Orman Stratejisine paralel bir şekilde yapılacaktır.

Avrupa'nın ormanlarının sağlık resmini çıkarmak amacıyla Komisyon, **Avrupa Orman Bilgi Sistemi**'ni daha da geliştirmek için diğer veri sağlayıcılarla birlikte çalışacaktır. Bu, Avrupa'nın ormanlarının durumunun güncel değerlendirmesinin çıkarılmasına ve bütün AB-veri web platformlarının birbirine bağlanmasına yardımcı olacaktır. Bu, AB Orman Stratejisinin bir parçası olarak da sunulacaktır.

³⁸ See Section 2.2.8.

2.2.5. Enerji üretimi için kazan-kazan çözümler

Enerjiyi karbondan arındırma, iklim nötrlük ve aynı zamanda AB'nin COVID-19 krizinden kurtulması ve uzun vadeli refahı için çok önemlidir. Sürdürülebilir kaynaklı yenilenebilir enerji, iklim değişikliği ve biyoçeşitlilik kaybıyla mücadelede elzem hale gelecektir. AB, okyanus enerjisi, balık stoklarının yeniden üretilmesini de sağlayan açık deniz rüzgârı, biyoçeşitlilik dostu toprak örtüsü ve sürdürülebilir biyoenerji sağlayan güneş enerjisi panelli çiftlikler gibi çözümlere öncelik verecektir.

Biyoeenerji için belli kaynakların kullanımının artmasıyla oluşan iklim ve çevresel risklerin hafifletilmesi amacıyla güncellenen Yenilenebilir Enerji Direktifi'nde³⁹ güçlendirilmiş sürdürülebilirlik kriterleri yer almaktadır. Ayrıca, rezidü, yeniden kullanılamaz ve geri dönüştürülebilir olmayan atık bazlı, gelişmiş biyoyakıtlara geçişi de teşvik etmektedir. Bu yaklaşım bütün biyoenerji çeşitlerinde uygulanmalıdır. İster AB içerisinde üretilmiş ister ithal edilmiş olsun bütün ağaçların, yiyeceklerin ve yem bitkilerinin kullanımı asgari düzeyde tutulmalıdır.

Potansiyel iklim ve biyoçeşitlilik risklerini daha iyi anlamak ve kontrol etmek için Komisyon, **AB ve küresel biyokütle arz ve talebini** ve bunların sürdürülebilirliğini değerlendirmektedir⁴⁰. Orman ekosistemini koruma ve eski haline getirme hedefinin bir parçası olarak Komisyon, 2020 yılının sonuna kadar enerji üretimi için orman biyokütlelerinin kullanımı çalışmasının sonuçlarını yayınlacaktır. Bu, gerekli olduğu hallerde Yenilenebilir Enerji Direktifi, Emisyon Ticareti Planı ve 2021 yılı için planlanan arazi kullanımı, arazi kullanımı değişikliği ve ormancılıkla ilgili Yönetmeliğin (LULUCF) incelenmesi ve gözden geçirilmesi de dâhil olmak üzere Komisyon'un politika yapımını bilgilendirecektir.

Yenilenebilir Enerji Direktifi uyarınca Komisyon, 2021 yılında **enerji üretimi için orman biyokütlesine ilişkin yeni sürdürülebilirlik kriterleri** hususunda operasyonel kılavuz da hazırlayacaktır⁴¹. Arazi kullanımı değişikliğinde dolaylı riski yüksek olan biyoyakıtlara ilişkin verileri, 2021 yılında güncelleyecek ve 2030 yılına kadar bunun aşamalarını gösteren bir gidişat planı geliştirecektir.

Genel amaç ise Avrupa Yeşil Mutabakatı'nda belirtilen yüksek hedefler uyarınca AB biyoenerji düzenleyici çerçevesinin temin edilmesidir.

2.2.6. Deniz ekosistemlerinin iyi çevresel durumunun yeniden sağlanması

İyileştirilmiş ve doğru düzgün korunmuş deniz ekosistemleri, sahilde yaşayan toplumlar ve AB'ye bir bütün olarak önemli ölçüde sağlık, sosyal ve ekonomik açıdan faydalar sağlar. Deniz ve kıyı ekosistemlerindeki biyoçeşitlilik kaybı, küresel ısınmayla birlikte şiddetli bir şekilde arttığından daha güçlü bir eyleme daha ivedi bir şekilde ihtiyaç vardır⁴².

³⁹ [Directive \(EU\) 2018/2001 on the promotion of the use of energy from renewable sources.](#)

⁴⁰ [JRC Biomass Assessment Study.](#)

⁴¹ Article 29 of the EU Renewable Energy Directive 2018/2001.

⁴² See for example Intergovernmental Panel on Climate Change (2019), [Special Report on the Ocean and the Cryosphere in a Changing Climate.](#)

Mutlak koruma alanları yoluyla deniz ekosistemlerinin iyi çevresel durumuna ulaşmak için önemli balık yumurtlama ve üretim alanlarının yanı sıra karbonca zengin ekosistemlerin yeniden kazanılması gerekmektedir. Günümüzde deniz kullanımlarından bazıları gıda güvenliğini, balıkçıların geçim kaynaklarını, balıkçılık ve deniz ürünleri sektörlerini tehlikeye atmaktadır. **Deniz kaynaklarından sürdürülebilir bir şekilde yararlanılmalı ve yasadışı uygulamalar için hiç tolerans gösterilmemelidir.** Bu anlamda, AB'nin Ortak Balıkçılık Politikası, Deniz Stratejisi Çerçeve Direktifi ve Kuşlar ve Habitat Direktifi'nin tam olarak uygulanması elzemdir.

AB mevzuatı⁴³ çerçevesinde ekosistem tabanlı bir yönetim yaklaşımının uygulanması, balıkçılık ve diğer insan faaliyetlerinin hassas türler ve denizyatağındaki habitatlar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltacaktır. Bunun desteklenmesi için Üye Devletlerin 2021 yılında teslim etmesi gereken **ulusal deniz mekânsal planlarının**, bütün denizcilik sektörlerini ve faaliyetlerini, ayrıca alan bazlı koruma-yönetim önlemlerini de kapsamaları gerekmektedir⁴⁴. Komisyon, 2021 yılına kadar **denizcilik kaynaklarının muhafaza edilmesi ve deniz ekosistemlerinin korunması için yeni bir eylem planı** da önerecektir. Gerekli olduğu hallerde biyoçeşitliliğe ve deniztabanına en çok zarar veren denizcilik ekipmanlarını sınırlandıracak önlemler getirilecektir. Deniz tabanına en çok zarar veren şey olduğu göz önünde bulundurulduğunda deniz tabanına temas eden denizcilik ekipmanlarıyla biyoçeşitlilik hedefleri arasında nasıl bir uzlaşma sağlanabileceği konusuyla da ilgilenecektir. Bu, herkes için adil ve hakkaniyetli olacak şekilde yapılmalıdır. Avrupa Denizcilik ve Balıkçılık Fonu, daha seçici ve daha az zararlı avlanma tekniklerine geçişi de desteklemelidir.

Sağlıklı balık stokları, balıkçıların uzun vadeli refahı ve okyanuslarımızın sağlığı ve biyoçeşitliliği için önemlidir. Balık ölüm oranlarının **Maksimum Sürdürülebilir Verim Seviyesinde** veya daha altında tutulması daha da önemli hale gelmektedir. Böylelikle balık stoklarının sağlıklı yaşta ve boyda olmasının sağlanmasına yardımcı olunacaktır.

Yokolma tehlikesi altında olan türlerin balıklarla birlikte yakalanması da durdurulmalı veya tam olarak toparlanabilecekleri bir seviyeye düşürülmelidir. Aynı durum, kötü korunma durumunda veya iyi çevresel durumda olmayanlar için de geçerli olmalıdır. Ayrıca, diğer türlerin⁴⁵ balıklarla birlikte yakalanması durdurulmalı veya bunun mümkün olmadığı durumlarda koruma statülerini tehlikeye atmayacak şekilde asgari düzeyde tutulmalıdır. Bunun desteklenmesi için bütün hassas türlerin balıklarla birlikte avlanmasıyla ilgili veri toplama sürecinin de hızlandırılması gerekmektedir.

Buna ek olarak; balıkçılık-yönetim önlemleri, açık bir şekilde tanımlanmış koruma hedeflerine göre ve mevcut en iyi bilimsel tavsiyeler uyarınca bütün deniz koruma alanlarında uygulanması gerekmektedir.

2.2.7. Tatlı su ekosistemlerinin eski haline getirilmesi

⁴³ The Common Fisheries Policy, the [Marine Strategy Framework Directive](#) (2008/56/EC) and the [Maritime Spatial Planning Directive](#) (2014/89/EU).

⁴⁴ The Commission will report on the implementation of the Maritime Spatial Planning Directive by March 2022 at the latest, including the application of ecosystem-based management.

⁴⁵ Protected by international and EU law.

AB'nin su konusundaki yasal çerçevesi iddialı ancak uygulamada geride kalmaktadır, bu sebeple yürürlüğünün hızlandırılması gerekmektedir⁴⁶. Su Çerçeve Direktifindeki hedeflere ulaşmak amacıyla **tatlı su ekosistemlerinin ve nehirlerdeki doğal fonksiyonların yeniden sağlanması** için daha fazla çaba sarf edilmesi gerekmektedir. Bu da göç eden balıkların geçişini engelleyen bariyerlerin kaldırılması veya düzeltilmesi, su ve dip tortuların akışının iyileştirilmesi yoluyla gerçekleştirilebilir. Bunu gerçekleştirmek için kullanımda olmayan birincil bariyerlerin kaldırılması ve taşkın yataklarının ve sulak arazilerin eski haline getirilmesi yoluyla **2030 yılına kadar nehirlerin en az 25.000 km'lik kısmı serbest akan nehre dönüştürülecektir**⁴⁷. Sahaların belirlenmesi ve fon sağlanması konusunda yardımcı olabilmek için 2021 yılında diğer ilgili otoritelere de danışılarak Komisyon tarafından Üye Devletlere teknik rehberlik ve destek sağlanacaktır⁴⁸. Üye Devletlerdeki otoriteler, Su Çerçeve Direktifinin⁴⁹ gerektirdiği gibi en geç 2027 yılına kadar bütün yüzey sularının iyi statüye veya potansiyele, bütün yeraltı sularının ise iyi statüye ulaşabilmesi amacıyla ekolojik debilerin uygulanması için su çıkarma ve su tutma izinlerini yeniden gözden geçirecektir. Bu hususta; Komisyon, 2023 yılına kadar önlemler konusunda Üye Devletlere teknik destek sağlayacaktır.

Genel olarak; geniş ölçekli nehir ve taşkın yataklarını iyileştirme yatırımları⁵⁰, restorasyon sektörü ve turizm, dinlenme gibi yerel sosyoekonomik faaliyetler için önemli bir ekonomik artış sağlayabilir. Aynı zamanda; bu yatırımlar su düzenlemesinde, sel ve taşkınların önlenmesinde, balık üretim alanlarının iyileştirilmesinde ve besin kirliliğinin önlenmesinde katkılar sağlayabilir.

2.2.8. Kentsel ve yarı kentsel alanların yeşillendirilmesi

Park ve bahçelerden yeşil çatılara ve kent tarlalarına kadar **yeşil kentsel alanlar** insanlara çok farklı faydalar sağlamaktadır. İş için de fırsatlar sunarken doğa için bir sığınak olmaktadır. Hava, su ve gürültü kirliliğini azaltmakta, sel, kuraklık ve sıcak hava dalgalarından bizleri korumakta ve insan ve doğa arasında bağlantı sağlamaktadır⁵¹.

COVID-19 nedeniyle son zamanlardaki sokağa çıkma yasakları, fiziksel ve zihinsel sağlığımız için kentlerdeki yeşil alanların ne kadar değerli olduğunu gösterdi. Kentlerdeki yeşil alanların korunması artmış⁵² olsa da kentlerde yaşayan nüfusun payı arttığından arazi yarışında yeşil alanlar çoğu kez yok edilmektedir.

Bu strateji, bu eğilimi tam tersine döndürmeyi ve kentlerdeki yeşil ekosistemlerin kaybını durdurmayı hedeflemektedir. Sağlıklı ekosistemlerin, yeşil altyapının ve doğa temelli

⁴⁶ [Fitness Check of the EU Water Legislation](#) (SWD(2019) 439); [Evaluation of the Urban Waste Water Treatment Directive](#) (SWD(2019) 700).

⁴⁷ The target of 25,000 km is based on the Commission's assessment of what is achievable in the EU by 2030.

⁴⁸ The guidelines will take a wide range of issues into account, including hydropower generation, flood management, water supply, agriculture and navigability.

⁴⁹ These measures should be planned in the 3rd River Basin Management Plans to be adopted by Member States in 2021, under the Water Framework Directive.

⁵⁰ [Fitness Check of the EU Water Legislation](#) (SWD(2019) 439).

⁵¹ [EnRoute project](#).

⁵² There are 11,000 Natura 2000 sites within, or partly within, cities, representing 15% of the total area of the Natura 2000 network.

çözümlerin teşviki; kamu alanları, altyapı ve binaların ve bina çevrelerinin tasarlanması da dâhil olmak üzere sistematik bir şekilde şehir planlamalarına dâhil edilmelidir.

Doğayı şehirlere getirmek ve topluluk eylemini ödüllendirmek amacıyla Komisyon, en az 20.000 nüfusu olan Avrupa'daki şehirlere 2021 yılının sonuna kadar **Kentsel Yeşillendirme Planları** geliştirmeleri için çağrıda bulunmaktadır. Bu planlar içerisinde biyoçeşitliliği yüksek ve erişilebilir ormanlar, parklar ve bahçeler; kentsel tarlalar; yeşil çatılar ve duvarlar; üç çizgili sokaklar; kentsel çimenlikler ve kentsel çitlerin oluşturulması önlemleri de olmalıdır. Ayrıca, yeşil alanlar arasında bağlantının iyileştirilmesine, pestisit kullanımının ortadan kaldırılmasına, kentlerdeki yeşil alanların aşırı biçilmesinin ve biyoçeşitliliğe zarar veren diğer zararlı uygulamaların sınırlandırılmasına yardımcı olmalıdır. Böyle planların politika, düzenleme ve finansal araçları harekete geçirmesi gerekmektedir.

Bunu kolaylaştırmak amacıyla; Komisyon, şehirlerle ve belediye başkanlarıyla yapılacak yeni bir "Yeşil Şehir Anlaşması"⁵³ çerçevesinde 2021 yılında AB Kentsel Yeşillendirme Platformunu kuracaktır. Bunu, Avrupa Belediye Başkanları Sözleşmesiyle sıkı bir koordinasyon içerisinde yapacaktır. Avrupa Yeşil Başkent 2023 ve Avrupa Yeşil Yaprak 2022 seçiminde Şehir Yeşillendirme Planları önemli bir rol oynayacaktır.

Komisyon; Üye Devletleri, yerel ve bölgesel otoriteleri teknik rehberlik yoluyla destekleyecek, onlara kaynakların harekete geçirilmesi ve kapasite geliştirilmesi hususunda yardım edecektir. Bu hedefleri aynı zamanda **Avrupa İklim Paktında** da dile getirecektir.

2.2.9. Kirliliğin azaltılması

Kirlilik, biyoçeşitliliğin yok olmasının en önemli tetikleyicisidir ve sağlığımıza ve çevremize zararlı etkileri vardır. Kirliliği azaltmak için AB'nin katı yasal bir çerçevesi olsa da çok daha fazla çaba sarf edilmesi gerekmektedir. Biyoçeşitlilik, besin maddelerinin, kimyasal pestisitlerin, tıbbi ilaçların, tehlikeli kimyasalların, kentsel ve endüstriyel atıksuların ve çöp ve plastikler de dâhil olmak üzere diğer atıkların ortalığa atılmasından müzdariptir. Biyoçeşitlilik üzerindeki bu baskıların azaltılması gerekmektedir.

Komisyon'un zehirsiz bir çevre için Sıfır Kirlilik Hedefinin bir parçası olarak; **Sıfır Hava, Su ve Toprak Kirliliği Eylem Planıyla** birlikte yeni bir Kimyasallar Sürdürülebilirlik Stratejisi sunulacaktır.

Bir taraftan toprak verimliliğinin sağlanmasını temin ederken Komisyon bir yandan da, besin kaybının en az %50 oranında azaltılması yoluyla gübrelerden gelen nitrojen ve fosfor akıntısından kaynaklanan kirliliğin sıfırlanması hedefini de ilerletecektir. Bu da **gübre kullanımının en az %20 oranında azaltılması** sonucunu doğuracaktır. Bunu başarabilmek için çevre ve iklim mevzuatı tam olarak uygulanacak ve yürürlüğe konacaktır, bu hedefleri gerçekleştirmek için gerekli besin yükü azaltımları Üye Devletlerle birlikte belirlenecek, dengeli gübreleme ve sürdürülebilir besin yönetimi uygulanacak ve yaşam döngüleri boyunca nitrojen ve fosfor daha iyi yönetilecektir. Bu amaçla; Komisyon, 2022 yılında Entegre Besin Yönetimi Eylem Planı geliştirilmesi için Üye Devletlerle birlikte çalışacaktır. Tarladan Sofraya Stratejisi, pestisitlerin kullanımı ve risklerinin azaltılmasıyla ilgilenecek, Entegre

⁵³ [The Green City Accord.](#)

Zararlı Yönetiminin⁵⁴ daha geniş çaplı uygulanmasını destekleyecektir. Bunun bir parçası olarak; pestisitlerin çevresel risk **değerlendirmesi kuvvetlendirilecektir**. Plastiklerden kaynaklanan baskı da Avrupa Plastik Stratejisi⁵⁵ ve yeni Döngüsel Ekonomi Eylem Planının uygulanması yoluyla ele alınacaktır⁵⁶.

Komisyon, kademeli kirlilik azaltımı için bir dizi gösterge belirleyecek ve ilerlemenin takibinin kolaylaştırılması için temel hatlar geliştirecektir. Denizlerdeki çöp ve yeraltı suyunun kirliliğinden kaynaklanan baskı da Denizcilik Stratejisi Çerçeve Direktifi çerçevesinde ele alınmaktadır.

2.2.10. İstilacı yabancı türlerle ilgilenilmesi

İstilacı yabancı türler, doğanın korunması ve eski haline döndürülmesi çabalarını önemli ölçüde baltalayabilmektedir. Doğaya ve ekonomiye bir hayli zarar vermesinin yanı sıra pek çok istilacı yabancı türler bulaşıcı hastalıkların patlak vermesini ve yayılmasını kolaylaştırmakta⁵⁷, dolayısıyla insanlar ve vahşi yaşam için bir tehdit oluşturmaktadır. İstilacı yabancı türlerin ortaya çıkma oranları son yıllarda artış göstermiştir. Avrupa'da tehdit altında olduğu düşünülen 1.872 türden 354 tanesi istilacı yabancı türlerin tehdidi altındadır. Etkili kontrol önlemleri olmadan istila oranları ve bunların doğa ve sağlığımız için yarattığı riskler artmaya devam edecektir.

AB İstilacı Yabancı Türler Yönetmeliği⁵⁸ diğer ilgili mevzuat ve uluslararası anlaşmaların hızlandırılması gerekmektedir. Bunun amacı, yabancı türlerin AB çevresine girişinin ve yerleşmesinin minimize edilmesi, mümkün olduğu durumlarda ise engellenmesidir. Bu amaçla, yerleşmiş istilacı yabancı türler yönetilecek ve **bunların tehdidi altındaki Kırmızı listenin sayısı %50 oranında azaltılacaktır**⁵⁹.

AB Doğa Restorasyon Planı: 2030'a Kadar Temel Taahhütler

- 1- Bir etki değerlendirmesine tabi olarak; 2021 yılında yasal olarak bağlayıcı olan AB doğa restorasyon hedefleri ortaya konulacaktır. 2030 yılına kadar, bozulmuş ve karbonca zengin ekosistemlerin önemli bir kısmı iyileştirilecektir; habitatlar ve türler, koruma trendinde ve statülerinde hiçbir kötüleşme yaşanmayacak, türler ve habitatların az % 30'u, uygun koruma statüsüne erişecek veya olumlu bir eğilim gösterecektir.
- 2- Tozlaştırıcılardaki düşüş tam tersine çevrilecektir.
- 3- Kimyasal pestisitlerin riskleri ve kullanımı %50 oranında azaltılacak, daha tehlikeli pestisitlerin kullanımı da %50 oranında azaltılacaktır.
- 4- Tarım alanının en az %10'u, yüksek biyoçeşitliliğe sahip tabiat özellikleri sergileyecektir.
- 5- Tarım arazilerinin en az % 25'inde organik tarım yönetimi uygulanacak, agroekolojik

⁵⁴ [Sustainable Use of Pesticides Directive](#) (2009/128/EC).

⁵⁵ [European Strategy for Plastics in a Circular Economy](#) (COM(2018) 28).

⁵⁶ [A new Circular Economy Action Plan for a cleaner and more competitive Europe](#) (COM(2020) 98).

⁵⁷ See for example: Hulme P. (2014). [Invasive species challenge the global response to emerging diseases](#), *Trends in parasitology* (2014) Vol. 30, Issue 6; Duscher et al. (2017).

⁵⁸ [Regulation \(EU\) 1143/2014 on invasive alien species](#).

⁵⁹ [Red List of the International Union for the Conservation of Nature](#) (IUCN).

uygulamaların kullanımını önemli ölçüde artırılabilecektir.

- 6- Ekolojik ilkelere tam uyum gösterilerek AB'de en az üç milyar yeni ağaç dikilecektir.
- 7- Kirlenmiş toprak alanlarının iyileştirilmesinde önemli ilerlemeler kaydedilmiş olacaktır.
- 8- Serbest akışlı nehirlerin en az 25.000'lik kısmı iyileştirilecektir.
- 9- İstilacı yabancı türler tarafından tehdit altında olan Kırmızı Liste türlerinin sayısı % 50 oranında azaltılacaktır.
- 10- Gübrelerden kaynaklanan besin kaybı %50 oranında azaltılacaktır ve dolayısıyla gübre kullanımını en az %20 oranında azaltılacaktır.
- 11- En az 20.000 nüfusu olan şehirlerin iddialı bir Kentsel Yeşillendirme Planı olacaktır.
- 12- AB kentsel yeşil alanları gibi hassas alanlarda hiçbir kimyasal pestisit kullanılmayacaktır.
- 13- Balıkçılık ve avlanma faaliyetleri yüzünden deniz yatağı da dâhil olmak üzere hassas türler ve habitatlar üzerindeki olumsuz etkiler, iyi çevresel statüye ulaşmak amacıyla önemli ölçüde azaltılacaktır.
- 14- Avlanma sırasında başka türlerin de yakalanmasının önüne geçilecektir veya türlerin toparlanmasına ve korunmasına olanak sağlayacak seviyeye düşürülecektir.

3. DÖNÜŞTÜRÜCÜ DEĞİŞİMİN MÜMKÜN KILINMASI

3.1.Yeni bir yönetim çerçevesi

AB içerisinde; ulusal, Avrupa çapında veya uluslararası seviyede hemfikir olunan biyoçeşitlilik taahhütlerinin uygulanmasını yönetecek kapsamlı bir yönetim çerçevesi mevcut değildir. Bu boşluğu doldurmak için Komisyon, yeni bir Avrupa biyoçeşitlilik yönetim çerçevesini devreye sokacaktır. Bahse konu çerçeve, taahhütlerin ve yükümlülüklerin planlanmasına ve bunların uygulanmasına rehberlik edecek bir yol haritası ortaya konulmasına yardımcı olacaktır.

Bahse konu yeni çerçevenin bir parçası olarak, Komisyon bir denetleme ve kontrol mekanizması devreye sokacaktır. Bunun içerisinde **üzerinde anlaşmaya varılmış bir dizi gösterge** olacaktır ve böylelikle düzenli şekilde ilerlemeler değerlendirilebilecek ve gerekli olduğunda düzeltici eylem başlatacağıdır. Bahse konu mekanizma, Çevresel Uygulama Değerlendirmesini besleyecek ve Avrupa Yarıyılına katkı sağlayacaktır.

Yeni yönetim çerçevesi, AB'nin biyoçeşitlilik taahhütlerinin yerine getirilmesinde rol alan bütün ilgili aktörlerin ortak sorumluluk ve ortak sahiplenme geliştirmesini sağlayacaktır. Yönetimsel kapasite geliştirilmesine, şeffaflığa, paydaş diyaloguna ve farklı seviyelerde katılımcı yönetime katkı sağlayacaktır. Komisyon, 2023 yılında bu yaklaşımın ilerlemesini ve uygunluğunu ele alacak ve yasal olarak bağlayıcı olan bir yönetimin gerekli olup olmadığını değerlendirecektir.

3.2.AB çevre mevzuatının uygulanmasının ve yürürlüğe konmasının hızlandırılması

Çevre mevzuatının hepsinin düzgün bir şekilde uygulanmaya ve yürürlüğe konmaya ihtiyacı vardır. Son otuz yıl içerisinde AB, doğal sermayenin korunması ve eski haline getirilmesi için sıkı bir yasal çerçeve devreye sokmuştur. Ancak; yapılan son değerlendirmeler, mevzuatın her

ne kadar amaca hizmet etse de sahadaki uygulamasının geride kaldığını göstermektedir⁶⁰. Bu durum da biyoçeşitlilik konusunda çok ciddi sonuçlar ve ekonomik maliyetleri doğurmaktadır⁶¹. **AB çevre mevzuatının tam olarak uygulanması ve yürürlüğe konması, bu stratejinin merkezinde yer almaktadır.** Bu amaçla, politik desteğin ve beşeri ve finansal kaynakların da önceliklendirilmesi gerekecektir.

Kuşlar ve Habitataları Direktifine gelince, yürürlüğe konulurken Natura 2000 ağının tamamlanmasına, bütün sahaların etkin bir şekilde yönetilmesine, tür-koruma hükümlerine ve düşüş eğiliminde olan türler ve habitataları üzerinde yoğunlaşacaktır. Komisyon, biyoçeşitlilik konusunda etkisi olan çevreyle ilgili mevzuatın⁶² daha iyi bir şekilde uygulanmasını ve yürürlüğe konmasını; gerekli olduğu durumlarda gözden geçirilip güncellenmesini temin edecektir.

Üye Devletlerle ve Avrupa'nın çevre ajansları, müfettiş, denetmen, polis, savcı ve hakim ağlarıyla sıkı bir şekilde çalışarak Komisyon, bahsedilen hedef ve yöntemlere **uyulmasını garantina altına almak için çabalayacaktır.**

Buna ek olarak; Komisyon, uyum takipçisi olarak sivil toplumun rolünü destekleyecek, bireylerin ve STK'ların çevresel konularda ulusal mahkemelere erişim haklarının iyileştirilmesi için Üye Devletlerle yakın ilişki içerisinde olacaktır. **Aarhus Tüzüğü'nün güncellenmesi** için teklifte bulunarak STK'ların statüsünü de genişletecektir⁶³.

3.3. Entegre ve toplumun tamamını kapsayan bir yaklaşımın geliştirilmesi

3.3.1. İş dünyasında biyoçeşitlilik

Bu stratejinin ortaklık ruhunda, ekonominin ve toplumun bütün kesimleri, rollerini oynamak zorunda kalacaktır. Endüstri ve iş dünyası doğayı etkilemektedir, aynı zamanda biyoçeşitliliğin yok edilmesiyle başa çıkabilecek önemli yenilikler, ortaklıklar ve uzmanlıklar da geliştirmektedir.

Çevresel ve sosyal çıkarların iş stratejilerinin içerisinde tam olarak dahil edilmesini sağlamak amacıyla Komisyon, 2021 yılında **sürdürülebilir kurumsal yönetim** konusunda yeni bir inisiyatif öne sürecektir. Yasal bir teklife dönüşebilecek olan bu inisiyatif, insan haklarıyla ve işletmelerin büyüklük dereceleriyle orantılı olacak şekilde ekonomik değer zinciri genelinde gerekli çevresel dikkat ve özen yükümlülüğü konularını ele alacaktır⁶⁴. Böylelikle, paydaşlar ve paydaşların çıkarları bu stratejide ortaya konulan hedeflerle aynı eksene getirilmesi sağlanabilecektir. Buna ek olarak; 2020 yılında Komisyon, biyoçeşitlilik gibi çevre konularında finansal olmayan kamu açıklamalarının kalitesini ve kapsamını iyileştirmek

⁶⁰ See 2015 [State of Nature in the EU report](#) (COM (2015)219).

⁶¹ [The costs of non-implementation are estimated at EUR 50 billion per year.](#)

⁶² Such as the Directives on [Environmental Impact Assessment](#) (2014/52/EU), on [Strategic Environmental Assessment](#) (2001/42/EC), on [Environmental Liability](#) (2004/35/CE) and on [Environmental Crime](#) (2008/99/EC).

⁶³ <https://ec.europa.eu/environment/aarhus/>

⁶⁴ [Study on due diligence requirements through the supply chain – Final Report.](#)

amacıyla **Finansal Olmayan Raporlama Direktifi**⁶⁵ çerçevesinde iş çevresinin raporlama yükümlülüklerini incelemeye başlamıştır.

Mevcut platformları⁶⁶ aracılığıyla Komisyon, son zamanlardaki girişimlerden⁶⁷ esinlenerek ve bu hareketi Avrupa İklim Paketi'nin tamamlayıcı bir parçası haline getirerek **Avrupa Biyoçeşitlilik ve İşdünyası** hareketinin geliştirilmesine yardımcı olacaktır. Doğa temelli çözümler, farklı sektörlerde önemli miktarda iş ve istihdam fırsatlarını da beraberinde getirdiğinden⁶⁸ ve doğaya dayanan ekonomik veya toplumsal ihtiyaçlar için inovasyon geliştirilmesinde önemli olduğundan doğa temelli çözümlerin kullanılmasının teşvik edilmesi ve bunların önündeki engellerin kaldırılması için alınacak önlemlere özellikle önem verilecektir.

3.3.2. Yatırımlar, fiyatlama ve vergilendirme

Biyoçeşitliliğin yok olmasıyla mücadele etmek ve ekosistemlerin eski haline döndürülmesi, ulusal seviyede ve Avrupa genelinde önemli ölçüde kamu ve özel sektör yatırımları gerektirecektir. Bu da AB'nin ilgili bütün programlarından ve finansal araçlarından azami ölçüde yararlanmak anlamına gelecektir. Komisyon, AB fonlarının biyoçeşitlilik dostu yatırımları desteklemesini temin etmek amacıyla AB sınıflandırma çerçevesinde ortaya konulan kriterleri uygun bir şekilde kullanarak **biyoçeşitliliğe dayanıklı çerçevesini**⁶⁹, güçlendirecektir.

Bu stratejinin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla Natura 2000 yatırım öncelikleri ve yeşil altyapı da dâhil olmak üzere **doğaya harcanmak üzere yıllık en az 20 milyar avro**⁷⁰ **ortaya konulmalıdır**. Bunun için bir sonraki uzun dönem AB bütçesinde bir dizi farklı program aracılığıyla ulusal ve AB düzeyinde⁷¹ özel ve kamu fonlarını harekete geçirmek gerekecektir. Ayrıca, doğanın iyileştirilmesi iklim hedeflerine önemli ölçüde katkı sağlayacağından iklim eylemi için ayrılan AB bütçesinin %25'inin önemli bir kısmı, biyoçeşitlilik ve doğa temelli çözümlere yatırılacaktır.

Kamu/özel karışık bir finansa dayanarak önümüzdeki 10 yıl içerisinde en az 10 milyar avroyu harekete geçirmek amacıyla Invest AB çerçevesinde özel bir doğal-sermaye ve döngüsel ekonomi girişimi oluşturulacaktır. Doğa ve biyoçeşitlilik, Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı'nda da bir önceliktir. Gerekli yatırımın yapılmasına yardımcı olmak için AB, yatırımcılara uzun vadeli bir risksizlik ortamı sağlamalıdır ve finansal sistemin içerisine sürdürülebilirliğin yerleştirilmesine yardımcı olmalıdır. AB **sürdürülebilir finans taksonomisi**, yatırımların yeşil kalkınmaya ve doğa temelli çözümlerin yayılmasına doğru yönlendirilmesine yardımcı olacaktır. 2021 yılında Komisyon, biyoçeşitliliğin ve ekosistemin

⁶⁵ [Directive 2014/95/EU amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings.](#)

⁶⁶ Such as the [EU Business @ Biodiversity Platform \(B@B\)](#).

⁶⁷ See for example [Business for Nature](#) or [One Planet Business for Biodiversity](#).

⁶⁸ BenDor et al. (2015), [Estimating the Size and Impact of the Ecological Restoration Economy](#).

⁶⁹ See [Common framework and guidance documents for biodiversity proofing of the EU budget](#).

⁷⁰ The cost estimate is based on the 2018 [Impact Assessment of the LIFE Regulation](#) (SWD(2018) 292), a [Study on the costs of implementing the Target 2 of the EU Biodiversity Strategy to 2020](#) and data submitted by 16 Member States under Article 8(1) of the Habitats Directive. The Commission will update the estimate, notably based on Member States' Prioritised Action Frameworks under the Habitats Directive.

⁷¹ Including the Common Agricultural Policy, Cohesion Policy funds, Horizon Europe, the European Maritime and Fisheries Fund, LIFE and external action funds.

korunması ve eski haline dönüştürülmesine önemli ölçüde katkı sağlayan ekonomik faaliyetlerin ortak bir sınıflandırmasını yapabilmek amacıyla Taksonomi Tüzüğü⁷² çerçevesinde kanun hükmünde bir tasarrufu kabul edecektir. Bu durum, biyoçeşitliliğin mevcut ve gelecek risklerinin hafifletilmesine katkı sağlayacak bir finansal sistemin sağlanmasına ve biyoçeşitliliğin yok olmasının şirketlerin karlılıklarını ve uzun vadeli beklentilerini nasıl etkilediğini daha iyi yansıtmasına yardımcı olacak bir **Yenilenmiş Sürdürülebilir Finans Strateji** tarafında da desteklenecektir⁷³.

Komasyon, biyoçeşitliliğin yok olması da dâhil olmak üzere çevresel maliyetleri yansıtabak vergi sistemlerini ve fiyatlandırmasını da geliştirecektir. Bu durum, vergi yükünün işgücünden kirliliğe, düşük fiyatlı kaynaklara ve diğerk çevresel dışsallıklara kaydırmak için ulusal mali sistemlerde değışiklikleri teşvik etmelidir. Çevrenin kötüleşmesini engellemek ve düzeltmek için **“kullanan öder” ve “kirleten öder” presiplerinin** uygulanması gerekecektir.

Kamu otoritelerinin satın alma gücü, AB'nin GSYİH'nin %14'ünü oluşturmaktadır ve doğa temelli çözümlere yatırım yapan veya katkı sağlayan firmaların ürün ve hizmetlerine talep yaratmada güçlü bir faktör olarak işe yarayabilir. Bu potansiyelden yararlanmak için **yeşil kamu alımları** konusunda ilave mevzuat ve rehberlik önerirken Komasyon, doğa temelli çözümleri artırmak için kriterleri ve denetimi bütünleştirecektir.

3.3.3. Doğanın değerinin ölçülmesi ve entegre edilmesi

Biyoçeşitlilik düşüncelerinin kamu ve iş çevresinin karar alma süreçlerinin bütün aşamalarına entegre edilmesi gerekmektedir. Mevcut çalışmalara dayanarak⁷⁴ Komasyon, 2021 yılında biyoçeşitliliğin temel özelliklerinin, hizmetlerinin, değerlerinin ve sürdürülebilir kullanımının tanımlanması için metotlar, kriterler ve standartlar geliştirecektir. Bunlar arasında yaşam döngüsü ve doğal sermaye muhasebesi gibi yöntemlerle **ürünlerin ve kurumların çevre üzerindeki çevresel ayak izinin hesaplanması** da vardır. Bu bağlamda; Komasyon, uluslararası sermaye muhasebesi girişiminin kurulmasını destekleyecektir.

3.3.4. Bilgi, eğitim ve yeteneklerin iyileştirilmesi

Biyoçeşitliliğin yok olmasıyla mücadelede güvenilir bilimden de destek alınmalıdır. Araştırma, inovasyon ve bilgi değişimine yatırım, en iyi verilerin toplanması ve en iyi doğa temelli çözümlerin geliştirilmesinde önemli olacaktır. Araştırma ve inovasyon, ‘gri’ çözümler yerine ‘yeşil’ çözümlerin nasıl önceliklendirileceğı hususunda denemeler yapabilir ve gelişmeler kaydedebilir, eskiden endüstrü alanı olan, düşük gelirli veya felaketlerin vurduğı alanlarda doğa temelli çözümlere yatırımların desteklenmesi için Komasyon’a yardımcı olabilir.

Yeni Yetenekler Gündemi, pek çok sektörde işgücünün eğitilmesi ve yeniden beceri kazandırılması konularına özellikle eğilerek yeşil ekonomiye geçişte ve biyoçeşitliliğin yok olmasıyla mücadelede önemli bir rol oynayacaktır.

⁷² See [EU taxonomy for sustainable activities](#).

⁷³ World Wildlife Fund (2019), [The Nature of Risk – A Framework for Understanding Nature-Related Risk to Business](#).

⁷⁴ [SWD\(2019\) 305](#).

Bir sonraki Ufuk Avrupa programı içerisinde daha yüksek bir fonla biyoçeşitlilik taahhütlerinin uygulanmasını yoğunlaştırmak amacıyla araştırma temelli opsiyonlar için bilimsel politika mekanizması da dâhil olmak üzere uzun vadeli biyoçeşitlilik stratejik araştırma gündemi de olacaktır. Ufuk Avrupa'nın Misyonları⁷⁵, bilgi eksikliklerinin tamamlanmasında ve ekosistemlerin iyileştirilmesinde ve dolayısıyla bunun insan sağlığına olan katkılarının artırılmasında önemli ölçüde katkı sağlayacaktır.

Buna paralel olarak; bilim, politika ve uygulama arasındaki köprünün kurulması ve doğa temelli çözümlerin sahada gerçekleştirilmesi amacıyla Komisyon, ortaklıkları teşvik edecek ve kolaylaştıracaktır. Avrupa Çevre Ajansı ile işbirliği içerisinde Komisyon 2020 yılında **yeni bir Biyoçeşitlilik Bilgi Merkezi** kuracaktır. Merkez, (i) biyoçeşitlilikle ilgili uluslararası araçların uygulanmasıyla ilgili olarak AB'nin ve partnerlerinin ilerlemesini takip edecek ve değerlendirecektir, (ii) iklim ve biyoçeşitlilik biliminsanları arasındaki işbirliği ve ortaklığı güçlendirecektir, (iii) politika geliştirilmesi konusunda destek oluşturacaktır. Ayrıca; Komisyon, Biyoçeşitlilik ve Ekosistem Hizmetleri Konulu Hükümetlerarası Bilim-Politika Platformu'na desteği de artıracaktır.

Biyoçeşitlilik ve ekosistemlerin okullara, yüksek öğretime ve mesleki eğitime entegre edilmesine yardımcı olmak amacıyla Komisyon, 2021 yılında **çevresel sürdürülebilirlik eğitiminde** işbirliğinin teşvik edilmesi hususunda Konsey Önerisi sunacaktır. Böylelikle, biyoçeşitliliğin öğretilmesiyle ilgili olarak Üye Devletler genelinde nasıl işbirliği yapılacağı ve deneyim paylaşımında bulunulacağına ilişkin olarak okullara ve öğretmenlere rehberlik sağlanacaktır. Komisyon ayrıca destek malzemeleri sağlayacak ve AB öğretmen-eğitim programları ağına iyi uygulamaların paylaşılmasını kolaylaştıracaktır.

4. İDDİALİ BİR KÜRESEL BİYOÇEŞİTLİLİK GÜNDEMİ İÇİN AVRUPA BİRLİĞİ

Biyoçeşitlilik, AB'nin dışsal eyleminin önceliği ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Hedeflerine ulaşmak için AB'nin verdiği çabaların bütünleyici parçasıdır. Bu, 'AB'nin Yeşil Mutabakat diplomasisi' ve mevcut yeşil ittifakları yoluna ikili ve çoklu angajmanlar genelinde yoğunlaştırılmalıdır⁷⁶. Komisyon, AB'nin bu konudaki azmini yüksek tutmak ve dünyadaki biyoçeşitliliğin iyiliği için bütün girişimleri harekete geçirmek amacıyla Avrupa Parlamentosu ve Üye Devletlerle yakın temas içerisinde çalışacaktır.

4.1. Dünya çapında azmin ve kararlılığın yükseltilmesi

Biyoçeşitliliğin korunması, küresel bir mücadeledir ve önümüzdeki on yıl belirleyici olacaktır. Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi çerçevesindeki küresel girişimler büyük oranda yetersiz kalmıştır. Doğa, yarım kalmış önlemleri veya azim yetersizliğini kaldırabilecek konumda değildir.

Bu anlamda; AB, yaklaşan 15. Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Taraflar Konferansında 2020 sonrası için iddialı, yeni bir küresel çerçeve konusunda mutabık kalmak için – **biyoçeşitlilik konusunda yüksek azim koalisyonundaki** aynı fikirdeki ortaklarıyla birlikte çalışarak-girişimlere öncülük etmeye hazırdır.

⁷⁵ Missions on [adaptation to climate change including societal transformation](#), on [healthy oceans, seas coastal and inland waters](#), on [climate-neutral and smart cities](#), and on [soil health and food](#).

⁷⁶ Green alliances focus on cooperation with African and other partners to implement the European Green Deal.

Bu stratejiyle Komisyon, masaya yatırılması için AB'ye iddialı taahhütler önermektedir. AB, küresel çapta hükümetleri ve paydaşları, onların azimlerini artırmak, eylemlerini önemli ölçüde hızlandırmak amacıyla desteklemelidir.

Komisyon, AB'nin, 2020 sonrası küresel çerçevenin minimum düzeyde aşağıda özetlenen elementleri içermesini sağlamasını önermektedir:

- Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma 2030 Gündemiyle ve 'doğayla uyum içerisinde yaşama' vizyonu ile uyumlu bir şekilde biyoçeşitlilik konusunda 2050 çok önemli küresel hedefler. Hedef, **2050 yılına kadar dünyadaki bütün ekosistemlerin iyileştirilmesi, dirençli hale getirilmesi ve yeteri kadar korunmasıdır**. Dünya, doğaya aldığından daha fazlasını vermek için net-kazan prensibine odaklanmalıdır. İnsanlar yüzünden hiçbir tür yok olmamalı, önlenebilir durumlarda da minimum düzeyde tutulmalıdır.
- Bu stratejide yer alan **AB taahhütleriyle uyumlu bir şekilde iddialı küresel 2030 hedefleri**. Bu hedefler, biyoçeşitliliğin yok olmasının sebeplerini net bir şekilde ele almalı, spesifik, ölçülebilir, eyleme dökülebilir, ilgili ve zaman kısıtlı olmalıdır.
- Çok **daha güçlü bir uygulama, izleme ve değerlendirme** süreci. Taraflar, 2021 yılının sonuna kadar Ulusal Biyoçeşitlilik Stratejilerini ve Eylem Planlarını güncellemeliler veya en azından en önemli hedefler için ulusal taahhütlerini bildirmelidirler. Gerekli olduğu hallerde eylemlerin yoğunlaştırılması kabiliyetiyle hedeflere doğru ilerlemenin gözlenmesi için **düzenli bir değerlendirme döngüsü** olmalıdır. Bu değerlendirmeler, bütün Taraflar için ortak ana göstergelerle bağımsız, bilimsel temelli bir fark analizine ve öngörü sürecine dayandırılmalıdır.
- Finans, kapasite, araştırma, inovasyon ve teknoloji gibi alanların genelinde bu azmi canlı tutacak **kolaylaştırıcı bir çerçeve**.
- Biyoçeşitlilikle ilgili genetik kaynakların kullanımından sağlanan **kazançların adil ve hakkaniyetli bir şekilde paylaşılması**.
- **Eşitlik prensibi**. Bu, haklara saygı duyulmasını ve yerel insanların ve toplulukların tam ve etkin katılımını yansıtmaktadır. Kadınlar, gençleri sivil toplum, yerel otoriteler, özel sektör, akademisyenler ve bilimsel kurumlar da dahil olmak üzere bütün paydaşların katılımıyla kapsayıcı bir yaklaşım olmalıdır.

4.2. Dış eylem kullanımı

4.2.1. Uluslararası Okyanusların Yönetişimi

Uluslararası Okyanus Yönetişim gündemiyle⁷⁷ uyumlu bir şekilde AB, 2020 yılının sonuna kadar **ulusal yargı alanının dışındaki deniz alanlarının biyolojik çeşitliliği** konusunda yasal olarak bağlayıcı bir anlaşmaya varılmasını destekleyecektir. Açık denizlerdeki ekolojik anlamda örnek koruma alanlarının belirlenmesi, tanımlanması ve etkin bir şekilde yönetilmesi için küresel prosedürleri net bir şekilde koyması gerekmektedir. En kısa zamanda onaylanmalı ve uygulamaya konulmalıdır.

⁷⁷ [International ocean governance agenda: an agenda for the future](#) (JOIN(2016) 49).

Biri Doğu Antartika'da, diğeri de Weddell Denizi'nde olmak üzere iki tanesi AB tarafından ortakça önerilen **Güney Okyanus'ta koruma altındaki üç deniz alanının**⁷⁸ belirlenmesine ilişkin anlaşmanın şartları hususunda uzlaşmaya varılmasına yardımcı olmak amacıyla AB, bütün diplomatik gücünü kullanmalı ve kapasitesini aşmalıdır. Eger mutabık kalınırsa tarihteki en büyük doğa koruma hareketi olacaktır.

Denizdeki biyoçeşitlilik sıcak noktalarına özellikle dikkat edilerek ulusal yetki alanlarının dışındaki alanlar da dahil olmak üzere hassas deniz ekosistemleri ve hassas türleri korumak ve onları sürdürülebilir şekilde kullanmak için önlemleri devreye koymak amacıyla partner ülkelerle ve bölgesel örgütlerle çalışmalar devam edecektir. AB, Gelişmekte Olan Küçük Ada Ülkelerini ve ilgili diğer partner ülkeleri, bölgesel ve küresel örgüt ve kurumlar toplantılarına katılmaları ve ilgili uluslararası taahhüt ve düzenlemeleri uygulamaları için desteklemeye devam etmelidir.

AB, **yasal olmayan, raporlanmamış ve düzenlenmemiş balıkçılığa** karşı hiç tolerans göstermeyecektir. **Zararlı balıkçılık sübvansiyonlarının yasaklanması için küresel bir anlaşma** yapılması hususunda DSÖ ile müzakereler yaparak aşırı avlanmayla mücadele edecektir.

Tedbir ilkesiyle⁷⁹ uyumlu bir şekilde ve Avrupa Parlamentosu'nun⁸⁰ çağrısını da dikkate alarak derin deniz madenciliğinin deniz çevresi, biyoçeşitlilik ve insan faaliyetleri üzerindeki etkileri yeteri kadar araştırılmadan, riskleri anlaşılmadan, teknoloji ve operasyonel uygulamaların çevreye ciddi zararlar vermediği gösterilene kadar uluslararası müzakerelerde AB, uluslararası deniz yataklarındaki deniz minerallerinin çıkarılmayacağı görüşünü desteklemelidir. Buna paralel olarak; AB, derin deniz madenciliği faaliyetleri ve çevre dostu teknolojiler konusundaki araştırmaları fonlamaya devam edecektir. Aynı zamanda AB, Uluslararası Deniz Yatağı Otoritesi gibi uluslararası kurumlarda daha fazla şeffaflığı savunmalıdır.

4.2.2. Ticaret Politikası

Ticaret politikası, ekolojik geçişi aktif bir şekilde destekleyecek ve onun bir parçası olacaktır. Bu anlamda, Komisyon, AB Ticaret Uygulama Şefi aracılığıyla bütün ticaret anlaşmalarındaki biyoçeşitlilik hükümlerinin tam olarak uygulanması ve yürürlüğe konulmasını sağlayacaktır. Komisyon, biyoçeşitlilikle ilgili ticaret anlaşmalarının etkilerini daha iyi değerlendirecek, onun akabinde mevcut anlaşmaların, ilgiliyse yeni anlaşmaların biyoçeşitlilik hükümlerini güçlendirecektir. 2021 yılında Komisyon, ormanların yok olması veya ormanların fakirleşmesiyle ilgisi olan ürünlerin AB piyasasında yer almasını engelleyecek veya minimize edecek⁸¹ ve orman dostu ithalatı ve değer zincirini teşvik edecek bir kanun teklifi ve diğer tedbirleri sunacaktır. Komisyon, yasadışı vahşi yaşam ticaretine aman vermemek için bir dizi adımlar atacaktır. Bu ticaret, bütün türlerin yok olmasına veya tükenmesine sebep olmakta, dünyanın en karlı 4. kara borsasıdır ve bu ticaretin, hayvandan

⁷⁸ In the framework of the [Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources](#).

⁷⁹ Under Article 191.2 TFEU, the Union policy on the environment shall aim at a high level of protection and shall be based on the precautionary principle.

⁸⁰ [European Parliament Resolution on international ocean governance](#) (2017/2055(INI)).

⁸¹ In line with the Commission Communication on [Stepping up EU Action to Protect and Restore the World's Forests](#) (COM(2019) 352).

insanlara bulaşan hastalıkların ortaya çıkmasının arkasında yatan birinci sebep olduğu düşünülmektedir. Bunu ortadan kaldırmak insani, ekonomik ve çevresel bir görevdir.

Bundan hareketle; Komisyon, 2021 yılında Yasadışı Vahşiyaşam Ticaretiyle mücadelede AB Eylem Planını güncelleyecek ve daha sonra **AB fildişi ticaretindeki kuralların daha da sıkılaştırılmasını** önerecektir. Çevresel Suç Direktifinin kapsamı genişletilerek ve cezai yaptırımların çeşitleri ve seviyeleri için özel hükümler getirilerek bu Direktifin güncellenmesinin bir yolunu bulmaya çalışacaktır. Yasadışı ticaretin ve yasadışı ürünlerin Tek Piyasaya girişini engellemede Üye Devletlerle ve AB Üyesi olmayan ülkelerle birlikte çalışmak için Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Ofisi'nin koordinasyon ve araştırma kapasitesi güçlendirilecektir.

Komisyon, partnerlerinin biyoçeşitlilik dostu ticaretin faydalarından yararlanmasını sağlamak için özellikle Ticaret Yardımını harekete geçirerek sorunsuz ve adil bir geçişin sağlanması için partner ülkelerle yakın ilişki içerisinde olmaya devam edecektir.

4.2.3. Uluslararası işbirliği, komşuculuk politikası ve kaynakların seferber edilmesi

2020 sonrası için iddialı bir biyoçeşitlilik çerçevesi oluşturulması, partnerlerle daha sıkı bir işbirliğini, destek ve finansal kaynakların artırılmasını ve biyoçeşitliliğe zarar veren sübvansiyonların aşama aşama kaldırılmasını gerektirecektir. Son on yıl içerisinde AB ve Üye Devletler, **biyoçeşitlilik için gelişmekte olan ülkelere çifte finansal akım** sağlanması konusundaki kararlılıklarını yükseltmişlerdir⁸². AB, partnerleriyle çalışmaya devam etmeye ve 2020 sonrası desteklerini daha da artırmaya hazırdır. Bu, biyoçeşitliliğin korunması, eski haline döndürülmesi, sürdürülebilir kullanımı ve bütün kalkınma ve ortaklık politikalarına yoğunlaştırılması çalışmasının bir parçası olacaktır. Buna ek olarak; bütün politikalarına sürdürülebilir kalkınma için politika uyumunu entegre ederek AB, dünya genelinde biyoçeşitlilik üstündeki baskıyı azaltacaktır. Uluslararası işbirliklerinin tamamında AB, dünyanın ormanlarını korumak ve iyileştirmek için sürdürülebilir tarım ve balıkçılık uygulamalarını ve eylemlerini teşvik etmelidir. Özellikle su kaynaklarının yönetimi, fakirleşmiş arazilerin iyileştirilmesi, yüksek ekosistem hizmetlerine ve iklim etkilerini hafifletme potansiyeline sahip biyoçeşit alanların korunması ve iyileştirilmesi hususlarına özen gösterilecektir. Vahşi yaşam ticaretinin ve tüketiminin azaltılması çabalarıyla birlikte doğal ekosistemlerin daha iyi bir şekilde korunması, gelecekteki olası felaketlerin ve pandemilerin engellenmesine ve onlara karşı bir direnç geliştirilmesine de yardımcı olacaktır. AB; insan sağlığı, hayvan sağlığı, sağlıklı ve dirençli doğa arasında yapısal bir bağlantı olduğunu kabul eden **Tek Sağlık yaklaşımı**⁸³ uygulayacak küresel girişimlere de desteğini artıracaktır.

AB, yeni küresel hedeflere ulaşmak, çevresel suçlarla mücadele etmek ve biyoçeşitliliğin yok olmasına sebep olan faktörlerle ilgilenmek için dünya genelinde partner ülkelere desteğini artıracaktır. AB, yerel halka yeşil sektörlerde fırsatlar sunarak vahşi yaşamı ve önemli ekosistemleri korumak için Afrika'da NaturAfrika girişimini başlatacaktır. Benzer projeler

⁸² Including international financing where biodiversity is the principal objective and where it is a significant secondary objective, in line with [CBD COP11 Decision XI/4](#) and EU and Member States financial reports submitted to the Convention on Biological Diversity in 2015 and 2018.

⁸³ <https://www.who.int/features/qa/one-health/en/>

diğer bölgelerde de geliştirilecektir. AB, Batı Balkan Ülkelerine ve AB komşu ülkelerine biyoçeşitliliği koruma girişimlerinde de destek olacaktır.

Çalışmalarının tamamında AB, biyoçeşitliliğin korunmasıyla insan hakları, cinsiyet, sağlık, eğitim, çatışma duyarlılığı, haklar temelli yaklaşım, arazi kullanım hakkı ve yerel insanların ve toplulukların rolü arasındaki bağlantıyı güçlendirecektir.

Küresel girişimlerinin bir parçası olarak; AB dünya genelinde partnerleri ve sivil toplumla yapılan biyoçeşitlilik ittifakını teşvik edecektir. Örneğin; Mart 2020'de biyoçeşitliliğin korunması ve beslenmesi ihtiyacı hususunda dünya genelinde bilinç uyandırılmasına yardımcı olmak için doğal parkların, akvaryumların, botanik bahçelerin, hayvanat bahçelerinin, doğal tarih ve bilim müzelerinin **Küresel Biyoçeşitlilik İttifakı**'nı başlatmıştır. 2020 sonrası çerçevesinin geliştirilmesine yardımcı olmak amacıyla Komisyon, diğer Yüksek Azimli İttifakların oluşturulmasını veya onlara katılmayı düşünecektir.

SONUÇ

Biyoçeşitliliğin korunması ve iyileştirilmesi, insanların dünyada yaşamaya devam etmelerinin ve kaliteli bir yaşam sürmelerinin tek yoludur. Bu stratejide ileri sürülen taahhütler; mevcut ve gelecek nesillerin sağlıklı bir çevrede ve ekonomik olarak refah içerisinde yaşamalarını sağlayacak elzem değişikliklere imkân vermektedir. Bahsedilen bu taahhütlerin uygulanmasında; sektörlerin, bölgelerin ve Üye Devletlerin farklı zorlukları olduğu dikkate alınacak, Avrupa Sosyal Haklar Sutunu ile uyumlu olarak sosyal hakkaniyet, adalet ve kapsayıcı olma ilkelerinin temin edilme ihtiyacı tanınacak ve Üye Devletlerde, paydaşlarda ve vatandaşlarında sorumluluk bilinci ve güçlü bir ortak çaba duygusu uyandırılacaktır.

Komisyon, Avrupa Parlamentosunu ve Konseyi 15. Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Taraflar Konferansı'ndan önce bahse konu stratejiyi onaylamaya davet etmektedir. Bu stratejinin politik olarak tamamen sahiplenilmesi için Komisyon, Konsey'de ve Avrupa Parlamentosu'nda daimi bir ilerleme hedefi önerecektir. Böylelikle, ilerlemeyi değerlendirmek ve hedeflere ulaşmak için ilave aksiyonlar alınmasının gerekli olup olmadığını belirlemek amacıyla 2024 yılına kadar strateji gözden geçirilecektir.